

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Sžo/101/2015
Identifikačné číslo spisu: 1012211075
Dátum vydania rozhodnutia: 22.03.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Hargaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1012211075.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: Nadácia Dom zdravotníkov, Cukrová 3, Bratislava, proti odporcovi: Okresný úrad Bratislava, katastrálny odbor (pôvodne Správa katastra pre hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava), Ružová dolina 27, Bratislava, za účasti: Slovenská lekárska spoločnosť, občianske združenie, Cukrová 3, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu Č. V-27329/07 zo dňa 20.07.2012, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č. k. 4Sp/172/2012-34 z 18. februára 2015, jednohlasne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Sp/172/2012-34 z 18. februára 2015 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave potvrdil rozhodnutie odporcu Č. V-27329/07 zo dňa 20.07.2012. Uvedeným rozhodnutím odporca podľa ustanovenia § 31 ods. 3 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) zamietol návrh na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností podľa zmluvy o prevode nehnuteľností, predmetom ktorej bol prevod pozemkov parc. č. 8701/1, 8701/2, 8701/3 - zastavané plochy a nádvoria, zapísaných na LV č. XY katastrálneho územia F. (ďalej len prevádzané nehnuteľnosti, resp. prioritný majetok). Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že predmetom zamýšľaného prevodu boli nehnuteľnosti - pozemky, ktoré sú svojím charakterom prioritným majetkom podľa § 31a zák. č. 213/1997 Z.z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby (ďalej len „zákon o neziskových organizáciách“) a preto jeho prevod nie je možný.

Krajský súd v odôvodnení uviedol, že prevádzaný majetok bol v čase uzatvorenia zmluvy o prevode nehnuteľnosti (a stále je) prioritným majetkom, ktorého prevod nie je možný z dôvodu ustanovenia § 31a ods. 2 zákona o neziskových organizáciách a teda uzatvorenou zmluvou o jeho prevode nemohlo dôjsť k zmene vlastníka takéhoto majetku, pričom námietky navrhovateľa spočívajúce v tvrdení, že prioritný majetok stratil svoj charakter zánikom neziskovej organizácie - Dom zdravotníkov, n.o., neboli dôvodné, súd napadnuté rozhodnutie odporcu potvrdil ako správne a zákonné. Nedôvodnosť takéhoto tvrdenia navrhovateľa navyše vyplýva zo samotného znenia č. III. ods. 2 zmluvy o prevode nehnuteľností

uzatvorenej 11.09.2007, podľa znenia ktorého sám navrhovateľ potvrdil, že prevádzané nehnuteľnosťami sú prioritným majetkom.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ včas odvolanie z dôvodu, že rozhodnutie krajského súdu vychádza z nesprávneho posúdenia veci a z nedostatočného zistenia skutkového stavu veci a je zmätočné.

Navrhovateľ uviedol, že:

Krajský súd nesprávne posúdil zmluvu o prevode nehnuteľnosti, ktorej obsahom bol prevod nehnuteľnosti a prevzatie záväzkov a konštatoval, že ide o fingovanú odplatnú - kúpnu zmluvu, ktorá má podmienky v § 588 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), čo v konečnom dôsledku mohlo svedčiť o absolútnej neplatnosti tejto zmluvy. Je to až zarážajúce vysloviť takýto právny názor bez vykonania dokazovania a nezobrať v úvahu ustanovenie § 31a zákona o neziskových organizáciách, v ktorom je jasne uvedené, že prioritný majetok je určený výlučne na zabezpečovanie všeobecne prospešných služieb.

Krajský súd nesprávne posúdil, že navrhovateľ sa snažil dosiahnuť prevod prioritného majetku podľa § 31a ods. 1 zákona č. 213/1997 Z.z. za odplatu.

Krajský súd zmätočne konštatuje, že nie je správny a ani dôvodný názor navrhovateľa, že majetok Domu zdravotníkov, n.o. neprešiel na navrhovateľa. Navrhovateľ to nikdy nespochybňoval. Vo svojom odvolaní proti rozhodnutiu správy katastra zo dňa 10.08.2012 tvrdí, že nedošlo k zlúčeniu dvoch neziskových organizácií, Nadácia nie je nezisková organizácia zriadená podľa zákona č. 213/1997 Z.z., ale podľa zákona o nadáciách č. 34/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov a účastníkom právneho vzťahu je Nadácia Dom zdravotníkov a Slovenská lekárska spoločnosť (občianske združenie, na MV SR zaregistrované ako združenie s potvrdenou činnosťou) nakoľko vznikla ešte pred účinnosťou zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov.

Krajský súd nesprávne posúdil obmedzenie nakladania s prioritným majetkom podľa § 31a odsek 2 zákona č. 213/1997 Z.z. o neziskových organizáciách v znení neskorších predpisov.

Krajský súd sa vôbec nezaoberal otázkou, či nadácia sa snaží o fingovaný právny úkon a to konkrétne o uzatvorenie odplatnej - kúpnej zmluvy prioritného majetku v ustanovení § 31 ods. 1 (cena prevádzaného majetku je neadekvátna cene prevzatých záväzkov) v rozpore § 588 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Nevykonal v tejto veci dokazovanie, napr. vypočutím členov správnej rady nadácie, nezobral do úvahy skutkový stav veci, že sú zastavané pozemky pod budovami a príľahlý dvor, kde je vstup do budov a tieto môže prakticky výlučne využívať len vlastník budov. Ďalej sa vôbec nezaoberal skutkovou podstatou, či pri nakladaní s prioritným majetkom je obmedzené dispozičné právo vlastníka absolútne, tak ako už v tejto veci vyslovil právny názor Najvyšší súd v uznesení č. 2Sžo 208/2009 zo dňa 24.02.2010, napriek tomu, že navrhovateľ na predmetné uznesenie poukázal jednak písomne a priamo na pojednávaní.

Krajský súd nesprávne vyhodnotil vznik a zánik vecného bremena, oprel sa o názor odporcu a dvoch rezortov, vôbec neskúmal, či podľa zákona o neziskových organizáciách, navrhovateľ - Nadácia užíva a môže užívať prioritný majetok na verejnoprospešný účel v zmysle § 31 ods. 1 zákona.

Navrhovateľ ďalej uviedol, že podľa § 31a odseku 1 prioritný majetok na účely zákona o neziskových organizáciách je tá časť majetku štátu, ktorú vkladá štát ako zakladateľ alebo spoluzakladateľ do neziskovej organizácie a ktorá je určená výlučne na zabezpečenie všeobecne prospešných služieb. Nadácia Dom zdravotníkov poskytuje len podporu verejnoprospešného účelu v súlade s § 5 zákona o nadáciách č. 34/2002 Z.z. Zánik práv k vecným bremenám upravujú príslušné ustanovenia OZ. Podľa § 151 p OZ ods. 1 vecné bremená zanikajú rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona.

Podľa § 151 p odsek 2 vecné bremeno zanikne, ak nastanú také trvalé zmeny, že vec už nemôže slúžiť potrebám oprávnenej osoby alebo prospešnejšiemu užívaniu jej nehnuteľností. Teda zo zákona vecné bremeno zaniká okamihom, keď vec prestane trvale slúžiť potrebám oprávnenej osoby, resp. prospešnejšiemu užívaniu jej nehnuteľností.

Je nepochybné, že zákon o neziskových organizáciách umožnil zlúčenie neziskovej organizácie s nadáciou. Trval na tom, že okamihom zlúčenia neziskovej organizácie s nadáciou zaniklo právo k vecnému bremenu štátu k prioritnému majetku neziskovej organizácie. Teda v danom prípade išlo a ide o trvalú zmenu. Tiež poukázal na to, že sa jedná o pozemky pod budovami, ktoré sú už vo vlastníctve iného právneho subjektu a pozemok, ktorý je vstupom do týchto budov a na ktorom sa nachádzajú všetky inžinierske siete, kanalizácia a pod. Preto Nadácia tieto pozemky ani podľa predmetu svojej činnosti, ani prakticky ich nemôže užívať na verejnoprospešný účel.

Žiadal preto, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporcu - Okresného úradu, katastrálneho odboru Č. V-27329/07 zo dňa 20.07.2012 zruší.

Odporca a účastník konania sa k odvolaniu navrhovateľa písomne nevyjadrili.

Dňom 01. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok upravujúci v zmysle § 1 písm. a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve, a v zmysle § 1 písm. b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

Podľa § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) preskúmal rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu dôvodov uvedených v odvolaní (§ 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 212 a nasl.), prejednal odvolanie navrhovateľa bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 250s a § 214 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že rozsudok je potrebné zrušiť podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. a podľa § 221 ods. 2 O.s.p. vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, a to pre závažné procesné pochybenie spočívajúce v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia.

Založenie, vznik, zrušenie, zánik, postavenie orgánov a hospodárenie neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby (ďalej len „nezisková organizácia“) upravuje zákon o neziskových organizáciách.

Podľa § 1 tohto zákona, tento zákon upravuje založenie, vznik, zrušenie, zánik, postavenie orgánov a hospodárenie neziskových organizácií.

Podľa § 2 tohto zákona je nezisková organizácia právnická osoba založená podľa tohto zákona, ktorá poskytuje všeobecne prospešné služby za vopred určených a pre všetkých používateľov rovnakých podmienok a ktorej zisk sa nesmie použiť v prospech zakladateľov, členov orgánov ani jej zamestnancov, ale sa musí použiť v celom rozsahu na zabezpečenie všeobecne prospešných služieb.

Podľa ods. 2 všeobecne prospešné služby sú najmä:

- a) poskytovanie zdravotnej starostlivosti,
- b) poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárna starostlivosť,
- c) tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt,
- d) ochrana ľudských práv a základných slobôd,
- e) vzdelávanie, výchova a rozvoj telesnej kultúry,
- f) výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby,

- g) tvorba a ochrana životného prostredia a ochrana zdravia obyvateľstva,
- h) služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti,
- i) zabezpečovanie bývania, správy, údržby a obnovy bytového fondu.

Podľa § 5 ods. 1 neziskovú organizáciu môže založiť fyzická osoba, právnická osoba alebo štát (ďalej len „zakladateľ“), ak to nevyklučuje osobitný zákon.

Podľa § 14 písm. c/ sa nezisková organizácia zrušuje rozhodnutím správnej rady o zlúčení, splynutí alebo rozdelení neziskovej organizácie.

Podľa § 16 ods. 1 správna rada môže rozhodnúť o zlúčení alebo splynutí neziskovej organizácie s inou neziskovou organizáciou alebo nadáciou.

Podľa ods. 2 pri zlúčení prechádza majetok zrušenej neziskovej organizácie na neziskovú organizáciu alebo nadáciu, s ktorou sa nezisková organizácia zlúčila.

Podľa § 17 ods. 1 nezisková organizácia zaniká ku dňu výmazu z registra. Jej zániku predchádza zrušenie s likvidáciou alebo bez likvidácie.

Podľa ods. 2 likvidácia sa nevyžaduje, ak majetok neziskovej organizácie prechádza na inú neziskovú organizáciu alebo nadáciu po zlúčení alebo splynutí.

V registri sa vykoná výmaz zaniknutej neziskovej organizácie a zápis neziskovej organizácie alebo nadácie vzniknutej splynutím k tomu istému dňu. Výmaz zlučovanej neziskovej organizácie a zápis zmeny pri neziskovej organizácii alebo nadácii, s ktorou sa zanikajúca nezisková organizácia zlúčila, sa takisto vykoná k tomu istému dňu.

Podľa ods. 4 prioritný majetok podľa § 31a je likvidátor povinný ponúknuť štátu alebo inej neziskovej organizácii.

Podľa § 29 ods. 2 písm. a/ majetok neziskovej organizácie tvoria vklady zakladateľov.

Podľa § 31a ods. 1 prioritný majetok na účely tohto zákona je tá časť majetku štátu, ktorú vkladá štát ako zakladateľ alebo spoluzakladateľ do neziskovej organizácie podľa osobitného zákona a ktorá je určená výlučne na zabezpečenie všeobecne prospešných služieb.

Podľa ods. 2 prioritný majetok nemožno založiť ani ho inak použiť na zabezpečenie záväzkov neziskovej organizácie alebo tretej osoby, nemožno ho predať, darovať ani prenechať do nájmu alebo do výpožičky.

Podľa ods. 3 prioritný majetok nie je predmetom likvidácie.

Podľa ods. 4 k nehnuteľnostiam, ktoré sú prioritným majetkom, vzniká v prospech štátu právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré sa zapisuje do katastra nehnuteľností.

Postavenie a právne pomery nadácií a vytváranie nadačných fondov upravuje zákon č. 34/2002 Z.z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o nadáciách“).

Podľa § 2 ods. 1 tohto zákona je nadácia účelové združenie majetku, ktorý slúži na podporu verejnoprospešného účelu.

Podľa ods. 2 nadácia je právnická osoba; zapisuje sa do registra nadácií, ktorý vedie Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“).

Podľa § 3 ods. 1 majetok nadácie tvorí nadačné imanie, nadačný fond a ostatný majetok nadácie.

Podľa ods. 2 nadačné imanie je majetok nadácie zapísaný do registra nadácií. Pri založení nadácie je tvorené majetkovými vkladmi jednotlivých zakladateľov. Hodnota majetkového vkladu každého zakladateľa je najmenej 663 eur. Základná hodnota nadačného imania musí byť najmenej 6638 eur, pričom túto základnú hodnotu môžu tvoriť len peňažné prostriedky a nehnuteľnosti. Hodnotu prevyšujúcu 6638 eur môžu tvoriť aj hnutelné veci, cenné papiere, ako aj iné majetkové práva a hodnoty oceniteľné peniazmi. Hodnotu nadačného imania nemožno znížiť.

Podľa ods. 3 nadačný fond tvoria peňažné prostriedky, ktoré nie sú súčasťou nadačného imania alebo ostatného majetku nadácie.

Podľa ods. 4 ostatný majetok nadácie, ktorý nie je súčasťou nadačného imania alebo nadačného fondu, tvoria peňažné prostriedky, cenné papiere, ako aj iné majetkové práva a iné majetkové hodnoty oceniteľné peniazmi.

Pokiaľ ide o skutkové okolnosti prípadu, tieto medzi účastníkmi neboli sporné.

Slovenská lekárska spoločnosť (mimovládna nezávislá nezisková organizácia založená ako občianske združenie podľa zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov, ďalej len „SLS“) a Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „MZ SR“) založili neziskovú organizáciu Dom zdravotníkov (ďalej len „NODZ“), do ktorej MZ SR vložilo nehnuteľný majetok, pričom pozemky parc. č. 8701/1, 8701/2 a 8701/3 v katastrálnom území F., vedené na liste vlastníctva č. XY, označilo ako prioritný majetok štátu podľa § 31a zákona o neziskových organizáciách.

NODZ ponúkla prioritný majetok štátu štátnemu zdravotníckemu zariadeniu, Detskej fakultnej nemocnici s poliklinikou v Bratislave, ktorá tento majetok dňa 30. októbra 2006 odmietla.

Na základe zmluvy o zlúčení z 15. novembra 2006 všetok majetok NODZ vrátane záväzkov prešiel dňom zlúčenia 30. novembra 2006 do Nadácie Dom zdravotníkov (ďalej len „NDZ“) v súlade s § 16 ods. 1 a 2 zákona o neziskových organizáciách. So zlúčením vyslovilo MZ SR súhlas.

Z listu vlastníctva č. XY Správy katastra pre hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava vyplýva, že pozemky parc. č. 8701/1, 8701/2 a 8701/3 v katastrálnom území F., sú vo vlastníctve NDZ, pričom ako titul nadobudnutia je uvedená zmluva o zlúčení z 30. novembra 2006 (Z-1017/07), a v časti C tohto listu vlastníctva je ako ťarcha pod por. č. 1 uvedené vecné bremeno na prioritný majetok podľa § 31a zákona o neziskových organizáciách.

Dňa 11. septembra 2007 uzatvorila NDZ (ako prevádzajúci) a SLS (ako nadobúdateľ) zmluvu o prevode nehnuteľností, v ktorej sa prevádzajúci zaviazal previesť pozemky parc. č. 8701/1, 8701/2 a 8701/3 v katastrálnom území F. na nadobúdateľa na zabezpečenie všeobecne prospešných služieb, ktoré vykonáva nadobúdateľ a nadobúdateľ sa zaviazal prebrať predmetné nehnuteľnosti do vlastníctva aj s ťarchou - právom vecného bremena v prospech štátu, ktoré na týchto nehnuteľnostiach viazne na základe § 31a zákona o neziskových organizáciách.

Z administratívneho spisu vyplýva, že odporca preskúmaným rozhodnutím odmietol vykonať vklad vlastníckeho práva na základe zmluvy o prevode nehnuteľností uzatvorenej medzi NDZ a SLS dňa 11. septembra 2007 z dôvodu, že predložená zmluva nie je vkladu schopnou listinou, nakoľko predmetom zmluvy je prioritný majetok štátu, ktorým podľa ustanovenia § 31a ods. 2 zákona č. 213/1997 Z.z. o neziskových organizáciách nemožno nakladať a preto návrh zamietla tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia.

Z obsahu spisového materiálu vyplýva (list vlastníctva uvedený zhora), že na predmetných nehnuteľnostiach je zriadené právo vecného bremena v prospech štátu. Napriek námietkam navrhovateľa

uvedeným už v odvolaní proti rozhodnutiu odporcu a jeho návrhom na výmaz tejto farchy z listu vlastníctva, sa krajský súd nevysporiadal so základnou otázkou, či toto právo ešte stále existuje a aký je jeho vecný obsah.

Krajský súd sa nezaoberal námietskou navrhovateľa, že sa jedná o pozemky pod budovami, ktoré sú už vo vlastníctve Slovenskej lekárskej spoločnosti a pozemok, ktorý je vstupom do týchto budov a na ktorom sa nachádzajú všetky inžinierske siete, kanalizácia a pod., teda, že navrhovateľ tieto pozemky ani podľa predmetu svojej činnosti ani prakticky, ich nemôže užívať na verejnoprospešný účel. Z uvedeného dôvodu preto podľa navrhovateľa s poukazom na § 151 p ods. 2 OZ vecné bremeno zaniklo.

Súčasťou práva na súdnu ochranu a na spravodlivý proces je nepochybne aj právo na riadne odôvodnenie súdneho verdiktu, ktoré je aj zárukou toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny. Je predpokladom toho, aby strany mohli účinne uplatňovať právo na opravné prostriedky. Napokon je predpokladom kontroly výkonu spravodlivosti zo strany verejnosti.

Súčasťou práva na riadne odôvodnenie je aj to, aby sa súd riadne vysporiadal so všetkými relevantnými námietskami účastníka konania. Nedostatočné vysporiadanie sa s námietskami účastníka konania spôsobuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia.

Pokiaľ teda v posudzovanej veci krajský súd nepreskúmal komplexne žalobcove námietky, podľa názoru odvolacieho súdu postupoval nedôsledne, čím postihol napadnutý rozsudok znakom nepreskúmateľnosti odvolacím súdom, pričom uvedeným postupom bolo porušené právo žalobcu na spravodlivý a riadny súdny proces, právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, ako aj zásada spravodlivého procesu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd. Ústavný súd SR už vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ (IV. ÚS 115/03).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto musel napadnutý rozsudok podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. a § 250l ods. 2 O.s.p. zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O.s.p.) a to bez toho, aby sa zaoberal hmotnoprávnou stránkou odvolania.

V ďalšom konaní bude povinnosťou prvostupňového súdu dôsledne sa vysporiadať so všetkými námietskami navrhovateľa, vrátane odvolacích námietok, znovu o nej rozhodnúť a svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodniť.

V novom rozhodnutí súd prvého stupňa rozhodne o náhrade trov konania, vrátane trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvej O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky jednohlasne (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.